

Град Ниш
Универзитет у Нишу
Православна Епархија нишка
Нишки културни центар

The Days of St. Emperor Constantine and Helena

NIŠ AND BYZANTIUM

TWENTY FOURTH INTERNATIONAL SYMPOSIUM

NIŠ, 3 – 5 JUNE 2025

THE COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS

XXIV

Editor

MIŠA RAKOCIJA

NKC

Niš, 2026

Дани Св. цара Константина и царице Јелене

НИШ И ВИЗАНТИЈА

ДВАДЕСЕТ ЧЕТВРТИ МЕЂУНАРОДНИ
НАУЧНИ СКУП

НИШ, 3 - 5. ЈУН 2025.

ЗБОРНИК РАДОВА
XXIV

Уредник

МИША РАКОЦИЈА

НКЦ

Ниш, 2026.

Издавачи

ГРАД НИШ
УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ПРАВОСЛАВНА ЕПАРХИЈА НИШКА
НИШКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР

За издаваче

Градоначелник
ДРАГОСЛАВ ПАВЛОВИЋ

Ректор Универзитета у Нишу
Проф. др ЈОВАН СТЕПАНОВИЋ

Митрополит нишки
ГОСПОДИН АРСЕНИЈЕ (ГЛАВЧИЋ)

Нишки културни центар-директор
СРЂАН САВИЋ

Организациони одбор и редакција

- Митрополит нишки Господин Арсеније
- ректор др Јован Степановић
- градоначелник Драгослав Павловић
- Лука Гашевић, заменик градоначелника, председник
- Сузана Јовановић, управа за културу
- Академик др Љубомир Максимовић
- Академик др Вера Битракова Грозданова
- Академик др Миодраг Марковић, подпреседник САНУ
- Академик др Драган Војводић
- др Вујади Иванишевић, доп. члан САНУ
- др Миша Ракоција
- др Ђордана Тровабене
- др Каролин С. Снајвли
- др Александар Кадијевић
- др Елизабета Димитрова
- др Јоанис Сисиу
- др Хранислав Анђелковић
- др Франц Цурк
- др Атанасиос Семоглу
- Академик др Иванка Гергова
- др Јанис Д. Варалис
- др Марта Нађ
- др Срђан Пириватрић
- др Бојана Крсмановић
- др Ирена Оретскаја
- Милица Тодоровић
- Јован Мандић
- др Ирена Љубомировић
- др Јасмина Шаранац Стаменковић
- др Миомир Васов
- др Небојша Станковић
- Надежда Ракоција
- Јеромонах Игњатије (Урош Ђорђевић)
- др Марко Фасолио
- др Јасмина Ћирић
- Маја Миљковић (координатор)
- свештеник Александар Ђорђевић, Епархија нишка (координатор)
- Александра Голубовић, ректорат

Редакција

- Митрополит нишки Господин Арсеније
- Академик др Ренате Пилингер
- Академик др Љубомир Максимовић
- др Миодраг Марковић
- др Драган Војводић
- др Вујади Иванишевић
- др Миша Ракоција
- др Грем Џонс
- др Ларс Рамсколд
- др Јоанис Сисиу
- др Георги Геров
- др Иван Стевовић
- др Александар Кадијевић
- др Елизабета Димитрова
- др Радивоје Радић
- др Каролин С. Снајвли
- др Светла Петрова
- др Надежда Гавриловић Витас
- др Јанис Д. Варалис
- проф. др Јован Пурић, СПЦ
- др Срђан Пириватрић
- др Ариадна Воронова
- др Атанасиос Семоглу
- др Ана Захарова
- др Ирена Љубомировић
- ђакон др Ивица Чаировић
- др Анђела Гавриловић
- др Јасмина Шаранац Стаменковић (секретар)
- др Горан Милосављевић, директор ТОН
- др Ненад Радуловић, Филозофски факултет Ниш

САДРЖАЈ

<i>Renate Johanna Pillinger</i> <i>Ренате Јохана Пилингер</i>	SELECT PICTORIAL REPRESENTATIONS OF THE 325 A.D. COUNCIL OF NICAEA ОДАБРАНЕ ЛИКОВНЕ ПРЕДСТАВЕ НИКЕЈСКОГ САБОРА ИЗ 325. ГОДИНЕ	27 – 36
<i>Њакон Ивица Чаировић</i> <i>Deacon Ivica Čairović</i>	СВЕТИ ОЦИ СА ПРВОГ ВАСЕЉЕНСКОГ САБОРА (325) HOLY FATHERS OF THE FIRST ECUMENICAL COUNCIL (325)	37 – 54
<i>Дражен Перућ</i> <i>Dražen Perić</i>	ДОПРИНОС СВЕТОГ АТАНАСИЈА ВЕЛИКОГ СТВАРАЊУ НИКЕЈСКЕ ХРИСТОЦЕНТРИЧНЕ АНТРОПОЛОГИЈЕ THE CONTRIBUTION OF SAINT ATHANASIUS THE GREAT TO THE CREATION OF THE NICAEAN CHRISTOCENTRIC ANTHROPOLOGY	55 – 76
<i>Славиша Тубин</i> <i>Slaviša Tubin</i>	ЗНАЧАЈ ПОМЕНА ЕТНИЧКИХ ЕПИСКОПА НА ПРВОМ ВАСЕЉЕНСКОМ САБОРУ THE SIGNIFICANCE OF MENTIONING ETHNIC BISHOPS AT THE FIRST ECUMENICAL COUNCIL	77 – 88
<i>Дарјуш Самии</i> <i>Darjuš Samii</i>	ХОДОЧАШЋА НА ХРИШЋАНСКОМ ИСТОКУ У IV ВЕКУ PILGRIMAGES IN THE CHRISTIAN EAST IN THE 4TH CENTURY	89 – 98
<i>Antonio Pio Di Cosmo</i> <i>Антонио Пио Ди Космо</i>	IL VOLTO DEL POTERE: PER UN RIPENSAMENTO SEMIOVICAMENTE CONNOTATO DELLE RAPPRESENTAZIONI FACCIALI DI COSTANTINO ФИЗИОНОМИЈА МОЋИ: КА СЕМИОТИЧКОЈ РЕЕВАЛУАЦИЈИ ПРЕДСТАВЉАЊА КОНСТАНТИНОВОГ ЛИКА	99 – 126
<i>Lars Ramskold</i> <i>Ларс Рамсколд</i>	NEW DISCOVERIES IN THE COINAGE OF ROME 328-329 AD AND THE QUESTION OF CONSTANTINE'S PRESENCE AT HELENA'S BURIAL НОВА ОТКРИЋА У КОВАЊУ НОВЦА У РИМУ 328–329. ГОДИНЕ И ПИТАЊЕ КОНСТАНТИНОВОГ ПРИСУСТВА САХРАНИ ЈЕЛЕНЕ	127 – 146
<i>Надежда Ракоција,</i> <i>Миша Ракоција</i> <i>Nadežda Rakocija,</i> <i>Miša Rakocija</i>	АРХИТЕКТОНСКЕ ОСОБЕНОСТИ РАНОВИЗАНТИЈСКЕ БАЗИЛИКЕ И ИЗНАД ЊЕ САГРАЂЕНЕ СРПСКЕ СРЕЊОВЕКОВНЕ ЦРКВЕ У СЕЛУ КРШЕВИЦА ARCHITECTURAL FEATURES OF THE EARLY BYZANTINE BASILICA AND THE SERBIAN MEDIÉVAL CHURCH BUILT ABOVE IT IN THE VILLAGE OF KRŠEVICA	147 – 180
<i>Svetla Petrova</i> <i>Светла Петрова</i>	LATE ANTIQUE MAUSOLEUMS AND TOMBS ALONG THE UPPER AND MIDDLE STRUMA RIVER КАСНОАНТИЧКИ МАУЗОЛЕЈИ И ГРОБНИЦЕ ДУЖ ГОРЊЕГ И СРЕДЊЕГ ТОКА РЕКЕ СТРУМЕ	181 – 210
<i>Jasmina Šaranac Stamenković</i> <i>Јасмина Шаранац</i> <i>Стаменковић</i>	AUGUSTA CATHERINE OF BULGARIA IN A LETTER OF MICHAEL PSELLOS АВГУСТА ЕКАТЕРИНА БУГАРСКА У ПИСМУ МИХАИЈА ПСЕЛА	211 – 226

<i>Војислав Живковић, Катарина Митровић</i>	БОРАВЦИ ВИЗАНТИЈСКИХ ЦАРЕВА У НИШУ	
<i>Vojislav Živković, Katarina Mitrović</i>	SOJOURNS OF BYZANTINE EMPERORS IN NIŠ	227 – 238
<i>Драгољуб Марјановић</i>	УПОТРЕБА ХЕЛЕНСКИХ И СТАРОЗАВЕТНИХ МОТИВА У ЖИТИЈУ ПАТРИЈАРХА НИЋИФОРА ЦАРИГРАДСКОГ ОД ИГЊАТИЈА ЂАКОНА У СЛУЖБИ АПОЛОГИЈЕ ИКОНА	
<i>Dragoljub Marjanović</i>	APPLICATION OF HELLENIC AND OLD TESTAMENT MOTIVES IN THE LIFE OF THE PATRIARCH NIKERPHOROS OF CONSTANTINOPLE BY IGNAIOS THE DEACON IN THE SERVICE OF ICON WORSHIP APOLOGY	239 – 252
<i>Sašo Korunovski, Elizabeta Dimitrova Сашо Коруновски, Елизабета Димитрова</i>	DOWN AND BEYOND: THE MEDIEVAL CHURCH UNDER THE ORTA MOSQUE IN STRUMICA ИЗА И ИСПОД: СРЕДЊОВЕКОВНА ЦРКВА ИСПОД ОРТА ЦАМИЈЕ У СТРУМИЦИ	253 – 266
<i>Ιωάννης Σίσιου</i>	ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟ ΣΤΡΩΜΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΤΑΞΙΑΡΧΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	
<i>Иоанис Сисиу</i>	НАЈСТАРИЈИ СЛОЈ СЛИКАРСТВА У ТАКСИАРХИС МИТРОПОЛИЈИ У ΚΑΣΤΟΡΙЈИ	267 – 290
<i>Елена Костић</i>	ДВА БИЛИНГВАЛНА СЛИКАРА ИЗ РАДИОНИЦЕ ТАКОЗВАНИХ АСТРАПА	
<i>Elena Kostić</i>	TWO BILINGUAL PAINTERS OF THE WORKSHOP OF THE SO-CALLED ASTRAPADES	291 – 308
<i>Jasmina S. Ćirić</i>	CHURCH OF THE BLACK MOUNT VIRGIN (ΜΑΤΕΙΪ): SOURCES OF ARCHITECTURE	
<i>Јасмина С. Ћирић</i>	ЦРКВА БОГОРОДИЦЕ ЦРНОГОРСКЕ (ΜΑΤΕΙΪЧ): ИЗВОРИ АРХИТЕКТУРЕ	309 – 338
<i>Branislav J. Svetković</i>	IMAGERY OF THEOKTISTOS, REGENT AND LOGOTHETĒS TΟΥ ΔΡΟΜΟΥ	
<i>Бранислав Ј. Цветковић</i>	ПРЕДСТАВЕ ТЕОКТИСТА, РЕГЕНТА И ЛОГОТЕТА ДРОМА	339 – 364
<i>Анђела Гавриловић</i>	ПОСВЕТА ЦРКВЕ СВЕТИХ АРХАНЂЕЛА КОД ПРИЗРЕНА, ЊЕН ДУХОВНИ ЗНАЧАЈ, РАЗЛОЗИ ОДАБИРА И УТИЦАЈ НА ЖИВОПИС ЦРКВЕ	
<i>Anđela Gavrilović</i>	THE DEDICATION OF THE CHURCH OF THE HOLY ARCHANGELS NEAR PRIZREN, ITS SPIRITUAL SIGNIFICANCE, REASONS FOR ITS SELECTION, AND ITS INFLUENCE ON THE PAINTED PROGRAM OF THE CHURCH	365 – 390
<i>Бранко Радовановић</i>	МОШТИ СВЕТОГ САВЕ ΚΑΟ „AXIS MUNDI“ СВЕТОСАВСКОГ КУЛТА ОД XIII ДО XVI ВЕКА	
<i>Branko Radovanović</i>	THE RELICS OF SAINT SAVA AS THE „AXIS MUNDI“ OF THE SAINT SAVA CULT FROM THE 13TH TO THE 16TH CENTURY	391 – 408
<i>Бојана М. Стевановић</i>	ПРЕДСТАВЕ СВЕТИХ ЖЕНА У ЦРКВИ СВЕТОГ ЂОРЂА У РЕЧАНИМА	
<i>Bojana M. Stevanović</i>	DERICTIONS OF FEMALE SAINTS IN THE CHURCH OF ST GEORGE IN REČANI	409 – 426

<i>ZiRan Guo</i>	PRELIMINARY STUDY ON COMPARISONS BETWEEN LATE BYZANTINE PALAIOLOGOS RENAISSANCE (13-15 CENTURIES) AND THE RENAISSANCE DURING SONG AND YUAN DYNASTIES IN CHINESE EMPIRE (10 – 14 CENTURIES)	
<i>ЗиРан Гуо</i>	ПРЕЛИМИНАРНА СТУДИЈА О ПОРЕЂЕЊИМА ИЗМЕЂУ ПОЗНОВИЗАНТИЈСКЕ РЕНЕСАНСЕ ПАЛЕОЛОГА (XIII–XV ВЕК) И РЕНЕСАНСЕ ТОКОМ ДИНАСТИЈА СОНГ И ЈУАН У КИНЕСКОМ ЦАРСТВУ (X–XIV ВЕК)	427 – 436
<i>Jehona Spahiu Janchevska</i>	EXPLORING THE WALL PAINTINGS OF THE CHURCH OF ST. DEMETRIUS IN TREBINO: ARTISTIC INSIGHTS AND CONSERVATION CONCERNS	
<i>Јехона Спахиу Јанчевска</i>	ИСТРАЖИВАЊЕ ЗИДНОГ СЛИКАРСТВА ЦРКВЕ СВЕТОГ ДИМИТРИЈА У ТРЕБИНО: УМЕТНИЧКИ УВИДИ И КОНЗЕРВАТОРСКИ ИЗАЗОВИ	437 – 456
<i>Јулијана Марковић</i>	ЗИДНО СЛИКАРСТВО ЦРКВЕ СВЕТЕ ПЕТКЕ У МАЛЧИ	
<i>Julijana Marković</i>	WALL PAINTING OF THE CHURCH OF SAINT PETKA IN MALČA	457 – 476
<i>Предраг Драгојевић</i>	ЛАЗАР МИРКОВИЋ И ХРИШЋАНСКИ МОРАЛ У ТЕМЕЉИМА СРПСКЕ ШКОЛЕ ИСТОРИЈЕ УМЕТНОСТИ	
<i>Predrag Dragojević</i>	LAZAR MIRKOVIĆ AND CHRISTIAN MORALITY IN THE FOUNDATIONS OF THE SERBIAN SCHOOL OF ART HISTORY	477 – 486
<i>Марија Цурк, Франц Цурк</i>	ИКОНЕ СТАРОГ ИКОНОСТАСА МАНАСТИРА СВ. РОМАН КОД РАЖЊА	
<i>Marija Curk, Franc Curk</i>	ICONS OF THE OLD ICONOSTASIS OF THE MONASTERY OF ST. ROMAN NEAR RAŽNJ	487 – 506
<i>Лидија Ковачева</i>	ШТАП - МАТРИКС МАГИСКЕ МОЋИ СА КУЛТНИМ И СИМБОЛИЧКИМ ЗНАЧЕЊЕМ КРОЗ РЕЛИГИОЗНИ ДИСКУРС	
<i>Lidija Kovacheva</i>	WAND – A MATRIX OF MAGICAL POWER WITH CULT AND SYMBOLIC MEANING THROUGH RELOGIOUS DISCOURSE	507 – 520
<i>Nino Sulava</i>	SAINT MAXIMUS THE CONFESSOR AND MOUNTAINOUS COLCHIS (GEORGIA)	
<i>Нино Сулава</i>	СВЕТИ МАКСИМ ИСПОВЕДНИК И ПЛАНИНСКА КОЛХИДА	521 – 528
<i>Ralitzа Bazaytova</i>	SAINT NICETAS OF REMESIANA – UNITOR OF EUROPE	
<i>Ралица Базайтова</i>	СВЕТИ НИКЕТА РЕМЕЗИЈАНСКИ – УЈЕДИНИТЕЉ ЕВРОПЕ	529 – 538
<i>Lenče Jovanova, Fanica Veljanovska, Mimica Velova Graorkovska, Aleksandar Stankov</i>	2694 MASS GRAVE FROM SCUPI	
<i>Ленче Јованова, Фаница Вељановска, Мимица Велова Граорковска, Александар Станков</i>	2694 МАСОВНИ ГРОБ СКУПИ	539 – 556

<i>ПРИКАЗ</i> <i>Ivo Topalilov</i>	ВЛАДИМИР ПЕТКОВ, ХРИСТИНА ЦОНЕВА, РАННОХРИСТИЈАНСКАТА ЕПИСКОПСКА КАТЕДРА В ПАРТИКОПОЛИС (V-VI В.)	557 – 560
<i>ПРИКАЗ</i> <i>Katarina Todorović</i>	SARAH BASSETT, STYLE AND MEANING IN LATE ANTIQUE ART: ANCIENTS AND MODERNS ON SEEING AND THINKING	561 – 566
<i>ПРИКАЗ</i> <i>Arsen Duplancić</i>	SANJA IVČEVIĆ, RIMSKA VOJNA OPREMA IZ RAZDOBLJA PRINCIPATA U MEĐURIJEČKU KRKE I CETINE NENAD CAMBI, HERME U ANTIČKO SALONI ZRINKA BULJEVIĆ, SALONA EX VIRO. SALONITANSKO STAKLENO POSUĐE	567 – 572
<i>IN MEMORIAM</i>	ДР КОСТА ЛАЗАРОВ БАЛАБАНОВ	573 – 576

Ниш, Гробница са сидром, Константинов монограм, цртеж арх. М. Диманић
Niš, Crypt with an anchor, Constantine's monogram, drawing arch. M. Dimanić

**С благословом
Митрополита нишког Господина Арсенија**

**With the blessing of
Metropolitan of Niš Arsenije**